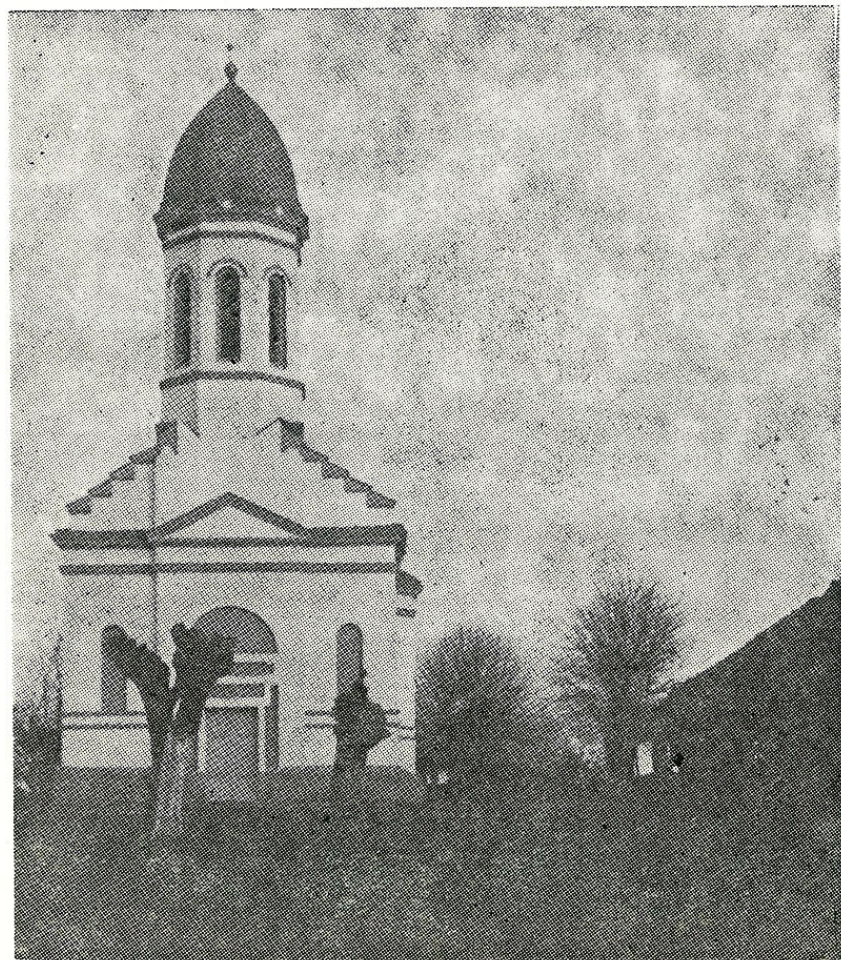

ВИШЕ ОД ЈЕДНОГ ВЕКА КРАГУЈЕВАЦ ЈЕ ЧЕКАО НА ОВАЈ ТРЕНУТАК. После сто и пет година у овоме граду је освећен камен-темељац једне нове цркве — храм Христовог васкрсења на Бозманском гробљу.

„Господе, створитељу свега, убрзај Твојим благословом, и силом Својом брзо заврши ово дело наших руку, започето у Твоју славу. Амин”.

(Уз посебан извештај о освећењу камена-темељца цркве на Бозману)

На петнаестом километру пута Крагујевац-Београд налази се лепо и питомо шумадијско село Лужнице. **ЛУЖНИЧКА ЦРКВА** Успења (уснућа — смрти) Богородице изграђена је у току 1873—1877. године; градио је Васа Анастасијевић, мајстор цркве у Влакчи. Иконостас Лужничке цркве, један од најлепших у Шумадији, израдио је у дуборезу познати мајстор Нестор из Скопља. Црквени трпезари — собранице — у црквеној порти (зграде, одн. кровом покривене површине, где се народ после богослужења окупља и обедује за заједничком трпезом) изграђени су пре више од сто година; као реткост стављени су под заштиту.

(Уз посебан чланак о Лужничкој цркви у овоме броју)

Јесмо ли „живи“ чланови Цркве?

Црква није само грађевина, саграђена од опека и бетона, камена или дрвета. Црква је и друштво, заједница коју сачињавају сви они који верују у Исуса Христа као Господа и Спаситеља и који живе по Његовом учењу. То је живи храм, саздан од живих људи.

Црква је Тело Христово. То је нарочита заједница Богом изабраног народа. Састављена је од свештенослужитеља и световњака она је искључиво Христова установа, коју је Он основао на земљи, да продужи Његово дело спасења. Циљ Цркве је да спасава људе из беде од греха и да их води вечној срећи у Богу. Она проповеда поруку о спасењу света, који лежи у покварености и злу.

Природно је да ћете упитати: како постајемо чланови Цркве? Какве дужности имају чланови те небеске установе и јединствене земаљске организације? Да бисмо одговор учинили јаснијим и лакше разумљивијим, упоредићемо Цркву и њене чланове са односом у породици. Сви имамо мајку, без које нас не би било на овоме свету. Свака мајка воли своју децу, без обзира на њихово понашање, јер за њу је то једино нормално и природно. Деца, исто тако, поштују и помажу своје родитеље. Када ово није случај, тада мора да нешто није у реду са децом, а то се сматра за велики грех пред Богом и људима.

И Црква је мајка. Она није само моја мајка, већ мајка свих људи. Ми постајемо чланови Цркве духовним рођењем — крштењем. Тада бивамо поново рођени, не телом него духом. Христове речи „ако човек не буде рођен водом и Духом не може ући у Небеско царство“ (упоређи: Еванђеље по Јовану, гл. 3, ст. 5), несумњиво говоре о нашем поновном рођењу, без кога не можемо бити чланови Његове Цркве.

Мајка воли своју децу, али обавезно она не воли све што њена деца раде, или што пропуштају да раде. Нормално је да захвална деца радо извршавају своје обавезе према родитељима. Црква — наша заједничка мати — очекује да и ми извршавамо обавезу коју смо преузели на крштењу — да живимо по хришћанским правилима, као Христови ученици и војници.

Бог, наш небески Отац, позива нас да признамо узвишени дар усиновљења и уласка у свету Цркву. Ако смо равнодушни и немарни према овом благослову, одбацујемо своју властиту срећу. То је излагање осуди Божијој, који кажњава оне који одбацују Његову љубав и обесвећују Његова дела.

Свечано увођење епископа Саве у престо српског православног епископа Источне Америке и Канаде, 16. јула 1967. у саборном храму Светога Саве у Кливланду (Cleveland, Ohio). (Уз чланак „Српска православна епархија америчко-канадска“ који објављујемо у овоме броју „Каленића“)

Епископ Сава са чланицама удружења Коло српских сестара, пред српском црквом Светог Илије у америчком градићу Аликвипи (Aliquippa, Pennsylvania).

(Уз чланак о америчко-канадској епархији.)

Да ли си активан — делатан члан Цркве? Да ли озбиљно схваташ своје чланство у Цркви? Јер у нашој Цркви постоје људи које бисмо могли да назовемо „чланови приложници”. Они сматрају да је сва њихова дужност да повремено Цркви приложи незначителне новчане износе. Дати прилог и доћи у цркву на Божић и Ускрс није све што се од нас православљана тражи. Новцем се на небу ништа не може купити. Стога човек треба да промени самога себе у бољег и делатног члана Цркве.

Постоји и једна група људи, која је прекинула све везе са својом Црквом. Као деца су крштени, али сада као да су све у вези са тим заборавили. Изузетно се појаве на некој сахрани или венчању, али за њих и то ништа не значи. Они, по правилу,

не долазе у цркву, не учествују у светој тајни исповести и причешћа, не шаљу своју децу на веронауку. А сваки онај који не учествује у светим тајнама Цркве, по правилу не учествује ни у једној сфери црквеног живота. И поред свега, овакви сматрају да је Црква дужна да о њима брине — бар када наступи тужни час смрти.

Изгубљеним члановима, који живе далеко од Бога, животом грешног друштва, Црква поручује да се покају.

Ако си члан Цркве, имај на уму да мораш одбацити духовни немар! Буди христоцентричан и црквеноцентричан, спреман на делатност исправљења себе и ширења Божијег царства на Земљи.

* Могли сте запазити разлику у писању речи црква. Када се овом речју означава храм — црквена грађевина — онда се она пише малим почетним словом. Међутим, ако се мисли на заједницу верних — хришћана, тада се реч Црква пише великим почетним словом.

Крсна слава — обележје српске породице

У неким нашим крајевима обичај је да син не слави славу све дотле док је отац жив, иако је син у засебном домаћинству. Овакво схватање и гледање на своју крсну славу је потпуно погрешно!

Свети архијерејски сабор Српске православне цркве — као највиша законодавна власт у Цркви — кога сачињавају патријарх и сви остали архијереји (владике), на свом овогодишњем редовном заседању донео је следећу одлуку:

„Будући да је крсна слава празник „мале цркве”, тј. породице, то и најмања породица треба да слави. Кад се син одвоји у посебно домаћинство, поготову кад се ожени, дужан је да прослави крсно име, без обзира што га отац и мајка славе у староме дому.

У знак поштовања родитеља, о тако важној ствари као — што је

оснивање породице и самостално прослављање крсног имена — синови су дужни да обавесте сца и замоле га да им он то благослови. Ако би отац одбио или не би хтео „предати“ славу, синови треба да се обрате свештенику, у месту где живе, за савет и благослов”.

Шта је у ствари слава или крсно име?

Свака хришћанска породица је мала домаћа црква (Филим. 1:2). И као што сваки храм има своју славу, свога заштитника, тако се и српске породице стављају под заштиту једног од светитеља, коме се у свим приликама обраћају као своме заштитнику — заступнику и молителу пред Богом. Зато је породична слава **успомена на оног хришћанског светитеља на чији су дан наши преци примили хришћанство** и кога су изабрали за свога заштитника, чији им је хришћански живот био пример који су **настојали да следе**; јер слава штити и чува дом и породицу. Зато се слава преноси са родитеља на децу и никада се не мења. У случају да једна породица изумре, они сродници који наследе имовину дотичних — дужни су да, поред своје славе, приме и њихову славу. Исти је случај приликом усиновљења: посинак прима славу свога поочима и помајке. Сестре које немају брата наслеђују очеву славу, па поред мужевљеве славе имају и очеву славу. Отуда има породица које славе више слава.

Прослављење крсног имена код наших предака постало је један од најглавнијих израза њихове православне вере. Њихови домови постојали су домови молитве, цркве Божје, у којима је домаћин са породицом приносио молитве захвалности Богу и своме светитељу — заступнику, за благослов и милост Божју као и за све небеске и земаљске дарове.

Пред иконом свога светитеља са прислуженим кандилом, крај запаље-

не воштанице, поред славског колача и жита, окаћени миомирисом тамјана, утврђивали су се наши преци у православној вери. Угледајући се на заштитника свога дома, на оног светитеља чију су успомену славили, наши стари су полазили за његовим примером чинећи добра дела. Тога дана је њихов дом био отворен за путнике и намернике, а сиромашни и невољни били су потпомагани добротворствима. Често пута се славило како се могло, али слава није заборављана нити одбаћивана.

Уочи саме Косовске битке честити Кнез Лазар није заборавио да слави своју славу. И много векова после Косова српски војници славили су славу на фронту, у влажним рововима па чак и усред луте борбе, као и иза бодљикавих жица у непријатељским заробљеничким логорима. Зато су у време вековног робовања дани славе били за српски народ **тренуци препоробаја, дани који су уливали нову снагу и охрабрење**. У прослављању свога крсног имена он је црпео снагу да може издржати све патње кроз које је пролазио да би дочекао дан слободе. Поколења су умирала и недочекавши освит слободе, али су на самртном часу остављали завет млађима:

- да љубе, чувају и јачају своју православну веру;
- да поштују њене светиње;
- да прослављају крсно име — славу своју — јер ће само вера моћи да снажи вољу за животом и сачува-ти народност.

Ово важи за сваку хришћанску породицу која има своје засебно домаћинство — јер се нови дом одмах оставља под заштиту оног светитеља који је његово крсно име — да слава чува и штити дом и породицу!

О припремању за славу

Одмах пошто син заснује породицу и своје посебно домаћинство дужан је да затражи благослов од оца да от-

почне славити своју крсну славу. Отац је обавезан да на симболичан начин тј. да на дан славе преда половину славског колача и свеће своме сину, чинећи ово са родитељским благословом и радошћу.

У случају да отац одбије молбу синовљеву — син је дужан да се обрати своме свештенику за савет и благослов. Свештеник ће благословити добру намеру свога парохијанина и увести га у списак свечара. Јер не ма логике да син чека да му отац умре па тек онда да отпочне да слави. А отац може да живи, ако је Божја воља, и преко 90 година, зар син тек у 70 години да отпочне да слави?

На неколико дана пре славе свештеник ће отићи у дом свога новог парохијанина и извршити чин водоосвећења ради припреме за славу.

Дужности и обавезе нових свечара

Прво што нови свечари треба да набаве је: славска икона, кандило, свећњак (чирак) за свећу и мала ручна кадионица. Све ово могу купити у својој цркви. Неки из незнања купују по вашарима слике које немају нешта заједничко са иконом! Икону треба лепо урамити и донети у цркву ради освећења. Тек је онда икона права пошто се освешта.

На дан водоосвећења

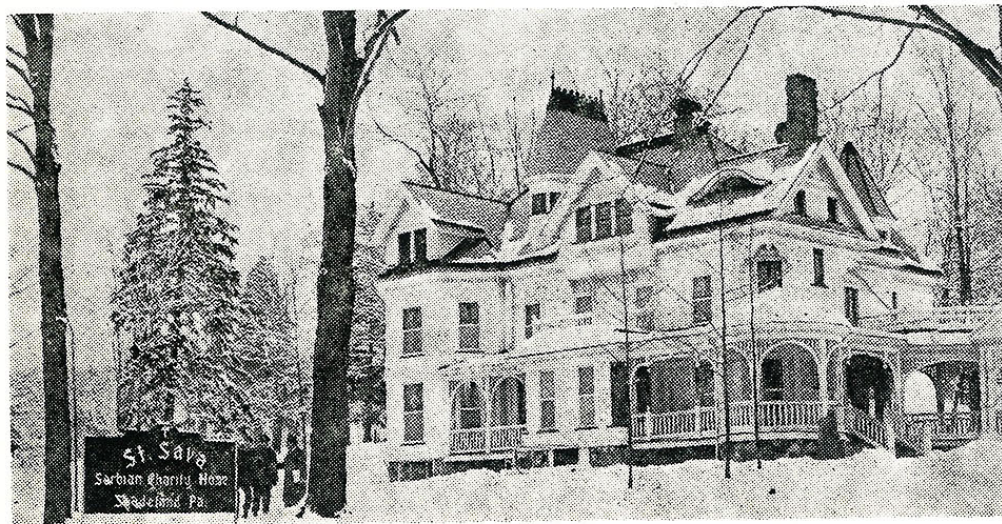
У одређено време свештеник долази у дом слављеника ради благосиљања дома и освећења воде којом ће домаћица, уочи славе, замесити славски колач.

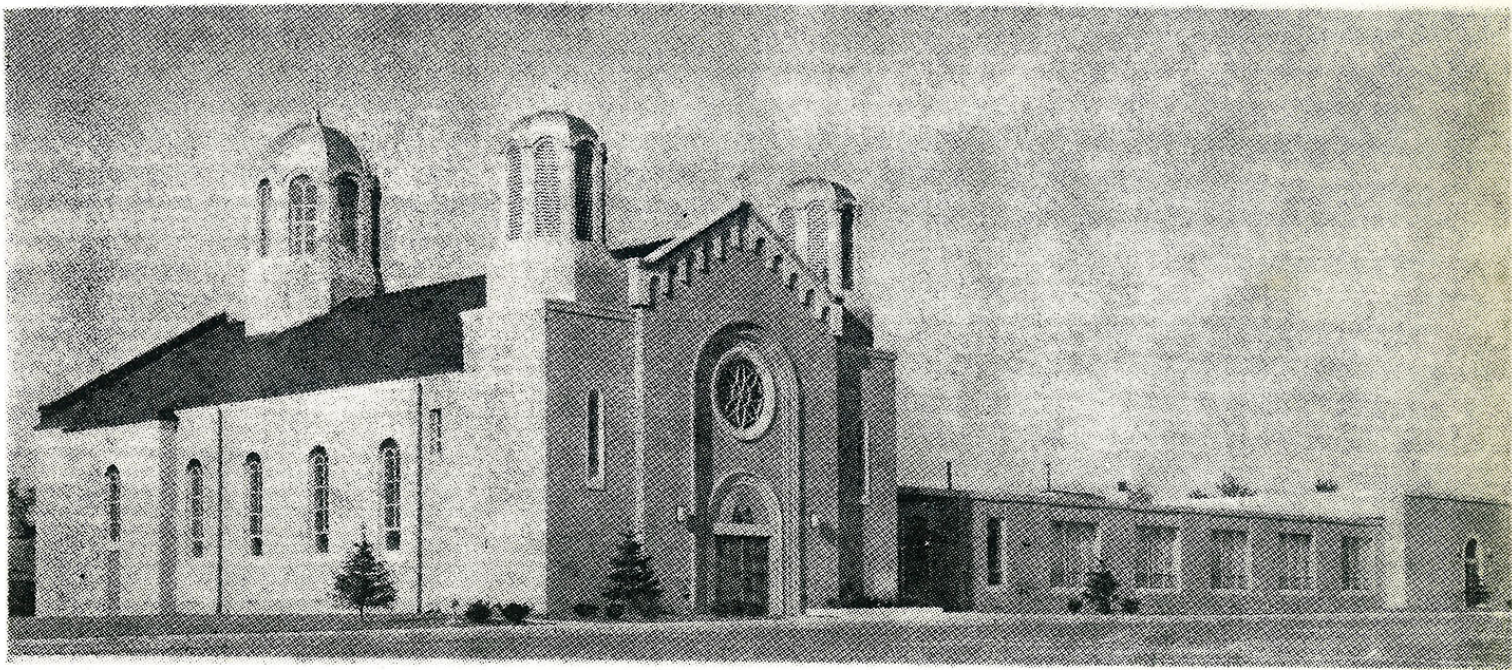
За ову прилику треба припремити следеће: славску икону поставити на најлепше и највидније место у соби. Правило је да икона буде на источној страни, или ако ту није погодно место, онда треба изабрати најлепше место у соби. Пред иконом треба да је прислужено кандило које гори и у друге дане у години.

Грех је држати икону иза врата, у орману или поред обичних па чак и непристојних слика које нису у складу са светим радњама и побожним осећањима.

Дом свети Сава — добротворни дом Српске православне цркве у Шејдленду (Shadeland, Pa.) у САД — у њему су обезбеђени становање и нега остарелим парохијанима који су остали сами.

(Уз чланак о америчко-канадској епархији наше Цркве)

Сто је намештен пред славском иконом, а на њему су: свећњак (чирак) са свећом, посуда са водом, стручак боџиља, кадионица, тамјан, брикет (одн. жеравица) и списак имена укућана за које ће се свештеник помолити Богу.

За ову прилику цела кућа треба да је уредна јер се богослужење у дому врши само два-три пута годишње.

На дан славе

Уочи славе, послове око припремања за славу треба тако распоредити да се одвоји време за одлазак у цркву на вечерње или бденије.

На дан славе домаћин се облачи у нову одећу, запали кандило пред иконом светитеља, па са још којим чланом породице одлази у цркву на јутрење и Свету литургију.

1.

Ако се славски колач сече у дому, домаћин, по повратку из цркве, очекује долазак свештеника.

Сто са славском свећом треба, и овом приликом, поставити пред иконом. На столу је, поред славске свеће, постављен славски колач, жито — кољиво, које се обавезно спрема за сваку славу, чаша црвеног вина, уз колач нож, кадионица, тамјан, брикет и списак имена свих чланова породице да би их свештеник у молитви поменуо.

Пошто је свештеник дошао у дом и пошто се домаћи сви скупе — домаћин запали славску свећу, а свештеник отпочиње славски обред. Пошто је најпре окадио део дом и отпевао тропар славе, свештеник чита

молитву за освећење жита и благосиља колач и вино. Пред иконом подиже славски колач као жртву домаћих у славу Божју и част светитеља кога они славе; пресече унакрст колач и прелије га вином. Затим окреће колач са домаћима уз певање тропара:

1. „Свјати мученици...”
2. Слава Тебје, Христе Боже...”
3. „Исаије ликуј...”

Свештеник ломи колач са домаћиним, а затим сви чланови породице прилазе и целивају колач. Том приликом свештеник се обраћа домаћима са: „Христос међу нама!”, а домаћин одговарају: „И јесте и биће!”

На крају обреда сви присутни приступају да целивају крст.

2.

Ако се сечење славског колача обавља у цркви, а не у дому, треба се претходно распитати у које ће се време обављати сечење славских колача.

На дан славе, у одређено време, домаћин ће однети у цркву славски колач, кољиво — жито, бочицу црног вина, тамјан и свећу коју ће запалити у житу.

Родитељи који носе колач у цркву, треба да поведу са собом у цркву и одраслу децу да и она учествују у свом молитвеном чину и да у њиховим душама остане успомена на ове лепе и још лепше верске обреде и обичаје.

У цркви свечари пале свеће за здравље своје и свих чланова породице и за њихово спасење. Нека се сете и својих драгих и милих покојника и нека прислуже свећу за покој њихових душа.

Српски православни храм Светог Николе у америчком градићу Стилтону (Steelton, Pa.) стотинак миља северозападно од Филаделфије. — Уз храм је као што је уобичајено, саграђен истовремено и парохијски друштвени центар, са просторијама и двораном за скупове и активности парохијана; освећен је 1968. г. Посетиоце обавезно дочекују: брижљиво негована околина храма, уређени травњаци, зеленило и цвеће, као и натпис са речима добродошлице и обавештењем о богослужењима. У травњацима су распоређени рефлектори, који увече осветљавају цркву. (Уз чланак „Српска православна епархија америчко-канадска”)

По обављеном чину, свечар прима колач од свештеника, узима и кољиво и носи их својој кући где ставља на сто пред икону. Запали код куће славску свећу, окади је, а затим и икону и све домаће, а онда се сви заједно помоле Господу и своје светитељу као што су и уочи славе радили.

Обичај је да се о слави спрема и славски ручак за рођаке и пријатеље па и за путнике намернике. Но и тај ручак и гозба треба да буду у складу са прославом крсног имена, да се не изроде у нешто што би обесветило саму славу.

У посне дане треба спремати искључиво постан ручак, јер слава се не састоји у јелу и пићу, него у добром хришћанском животу, у мислима на Бога, у сећању и угледању на живот светитеља кога прослављамо, и у чињењу добрих дела.

Само такво прослављање крсног имена биће угодно и Богу и светитељу, а домаћима на опште добро и спасење душе, што је једини смисао и циљ нашег живота на земљи.

Добри и рђави људи

„Ако кажемо да греха немамо,
себе варамо и истине нема у нама”

(Прва саборна посланица
св. апостола Јована, 1 : 8).

Почевши још од Каина и Авеља, па кроз читаву историју људског рода, људи су се делили на добре и рђаве, па се тако и данас деле. У ред добрих људи убрајају се они, који се покорављају законима земље у којој живе, и свој хлеб зарађују својим радом, отправљајући послове, које су сами изабрали, или опет послове које им је организовано људско друштво ставило у дужност. А у ред рђавих људи убрајају се они, који на разне начине крше законе своје земље и на непоштен и законом недозвољен начин прибављају себи средства за живот. Друштвено јавно мњење сматра да добре људе треба похвалити и наградити за њихову појалност и добро владање, а рђаве јавно осудити, казнити и послати у казнене заводе и поправилишта.

Интересантно је, да је у свим периодима људске историје, у свету било много више такозваних добрих људи него рђавих, па је то и данас

случај. У вези са овом чињеницом сваки мисаони човек у чуду се пита: како је могуће да у свету, у коме добри људи представљају огромну већину а рђави незнатну мањину, има још увек толико мржње, злобе и пакости, толико зла и неправде; толико беде, сиротиње, глади и голоутије; толико бесмислених ратова и толико узалудног проливања невине људске крви? Како је могуће да добри људи са својом апсолутном већином нису у стању да приволе рђаве људе, било милом или силом, да се одрекну својих рођака и безаконја, промене свој начин живота и уврсте себе у ред добрих људи? Реалан и поштен одговор на ова питања морао би гласити: у овом свету, у ком добри људи чине већину, има још увек тако много зла због тога, што свакога дана на хиљаде тешких грехова почине људи, који се убрајају у ред добрих људи и који у људском друштву уживају висок углед и поштовање. Оваквих људи било је у овом свету у свим периодима људске историје, па и наш век њима не оскудева.

Грехови, које почине људи које ми називамо добрим, често су тежи и по својим последицама фаталнији од грехова које почине рђави људи. Милиони разних примера ове врсте потврђују ту чињеницу. Ради илустрације овде ћемо изнети само један пример те врсте, који је целоме свету веома добро познат.

Највећи грех и истовремено највећи злочин у историји човечанства свакако је распеће и смрт Сина Бож-

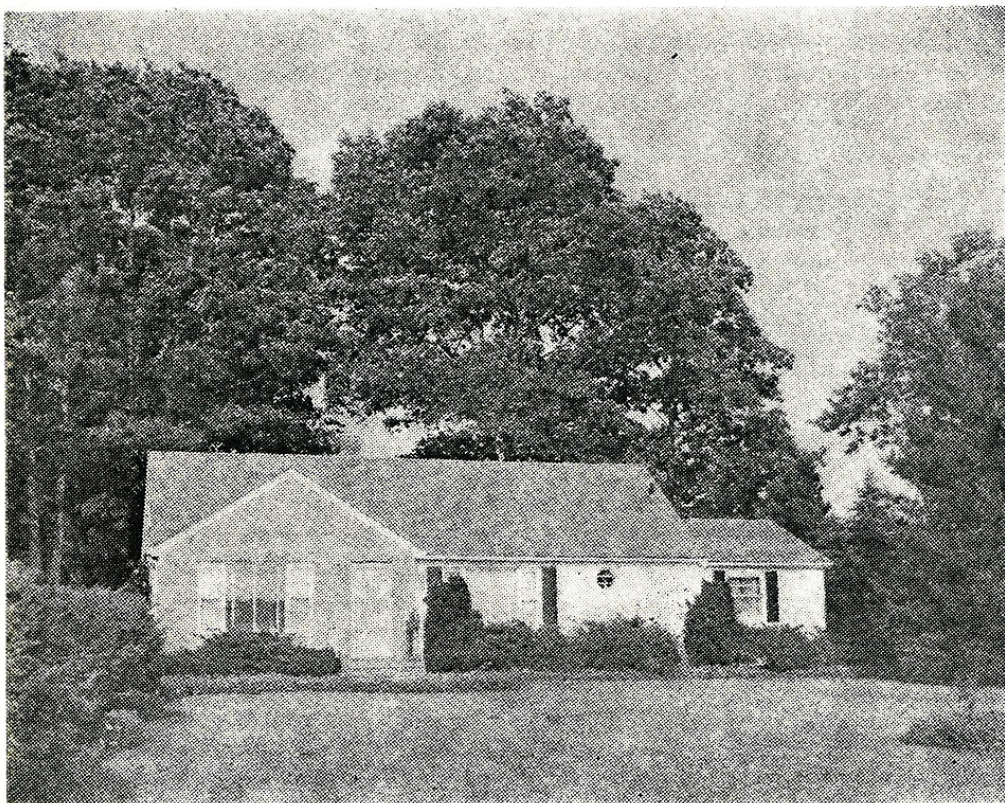
јег Господа Исуса Христа. Тај злочин извршили су људи, који су се сматрали добрим и који су у тадашњем друштву уживали изванредно велики углед. Према Светом писму новог завета, људи непосредно одговорни за Христову смрт били су: фарисеји, садудеји, Понтије Пилат и римски војници. Да видимо ко су били и како су изгледали ови људи.

Фарисеји су били познати у крилу јеврејске нације као веома побожни људи, велики родољуби и чувари и заштитници њихове националне религије и традиције. Ревносно су светковали суботу и све остале националне и верске празнике. Постили су два дана у недељи и редовно давали једну десетину од својих прихода синагогама. Народ их је високо ценио и поштовао. Њихова највећа мана била је што су много више пажње обраћали на спољну страну своје религије, а врло мало на њену суштину. Христос их је због тога више пута критиковао и називао их лицемерима, што они нису могли да поднесу. Фарисеји су били горди људи и дубоко самоуверени у своју непогрешивост, тако да им је лакше било да се дигну против Христа и затраже његову смрт, него да признају да су и они, исто као и сви остали, жива људска бића која греше.

Садудеји су представљали елиту јеврејске нације. То су били материјално добро стојећи људи, истакнути политички лидери са великим утицајем на јавни и политички живот свога народа. Они нису били у толикој мери побожни као фарисеји, али су се зато ревносно старали око издржавања својих храмова и помагали оне којима је помоћ била потребна. Народ је високо ценио њихову дарежљивост и убрајао их у ред добрих и заслужних људи. Њима се није свидело Христово учење о ништавности земаљске славе и богатства, а нарочито оне Христове речи да је лакше камили проћи кроз иглене уши, него богаташу ући у царство Божје (Матеј, 19 : 24), па су се и они, попут фарисеја, дигли против Христа и тражили Његову смрт.

Конак манастира Нове Марче у Ричфилду (Richfield, Ohio) близу Кливленда у САД. Овај манастир је основан 1969. г. у спомен историјског манастира Марче у Славонији (на реци Глововници) који Срби беху подигли 1526. г. и ту основали епископију 1609. г. а унијати су тај манастир силом одузели од православних Срба 1753. године.

(Уз чланак о америчко-канадској епархији Српске цркве)

Парохијски дом, са капелом Светог Луке, српске православне парохије у Вашингтону.

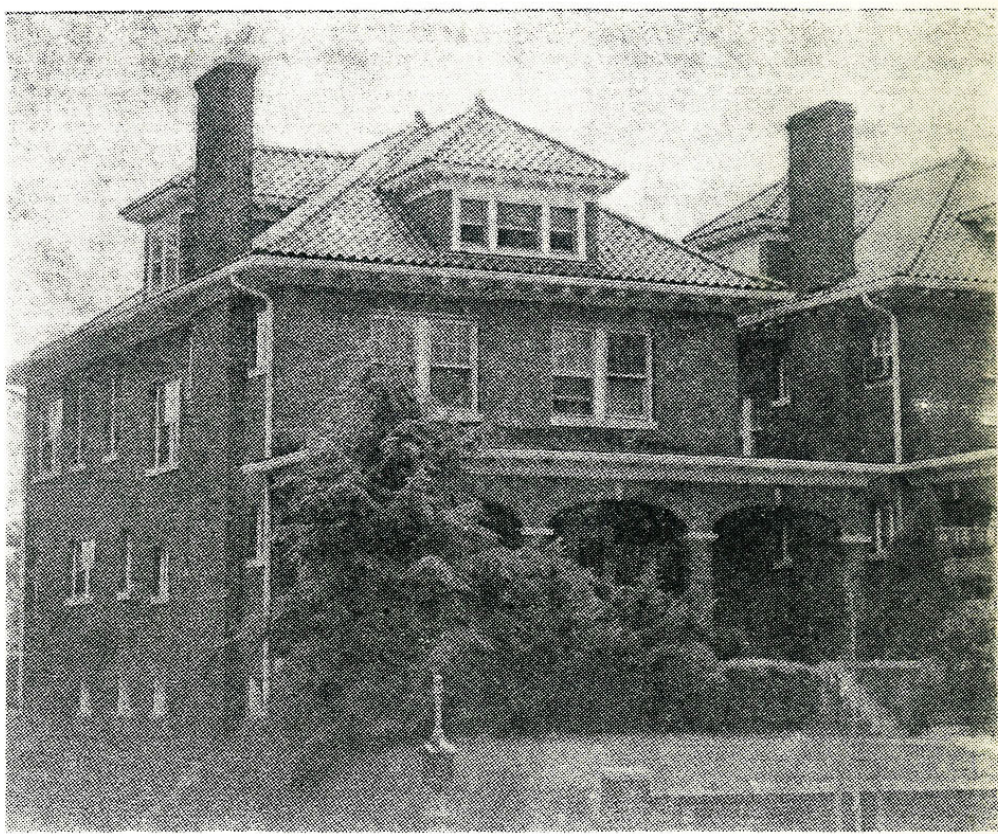
(Уз чланак о америчко-канадској епархији СПЦ)

Понтије Пилат био је гувернер једне провинције у саставу велике и моћне Римске империје. Та покрајина је обухватала подручје на коме се Христос родио и проповедао своју божанску науку. Да би заслужио један овако висок положај у Римском царству Пилат је морао бити сматран за доброг човека и у очима римске елите уживати велики углед и поштовање. Пилат је сматрао Христа невиним и неколико пута покушао је да га пусти на слободу, али када су му Јевреји на крају запретили да, ако пусти Христа на слободу, да ће га оптужити да није пријатељ Цезаров, он се поплашио и Христу изрекао смртну пресуду.

Римски војници, који су ухапсили Христа, спроводили Га од једне суднице до друге и, на крају, довели Га на Голготу и разапели, нису у ствари ништа на своју руку урадили. Они су једноставно извршили наређења својих претпостављених, а сваки војник ревносно извршује наређења својих старешина сматра се добрим војником.

Као што се из наведених примера види, људи, који су извршили највећи злочин у историји човечанства, били су познати у очима јавног мњења као добри људи и нико се није усудио да о њима ма шта неповољно каже. Њихови примери, као и милиони сличних примера, који свакодневно избијају на светлост дана, јасно сведоче колико су наши људски судови — као и наша деоба људи на добре и рђаве — релативни — условни, чак пристрасни, неправедни и бесмислени. Христос је знао да смо ми лоше судије, па нам је зато рекао: **„Не судите да вам се не суди, јер каквим судом судите таквим ће вам се судити и каквом мером мерите таквом ће вам се мерити“** (Матеј, 7:1—2).

Пред Богом, наши људски судови, као и наша подела на добре и рђаве људе, не значе ништа. Бог зна сваког од нас, све наше мане и врлине и Њему није потребно да чита наше дневне листове, нити да преврће полицијске архиве, те да би установио ко је од нас добар, а ко рђав. Поделити људе на добре и рђаве и повући тачну границу између једне групе и друге, то је просто немогућ посао. Ми смо сви жива људска бића и грешници, неки мањи а неки већи, али углавном нико

од нас није без греха. Као грешници ми се делимо у две групе. Прву групу чине људи, који су добоко свесни својих грехова и имају довољно одважности да те своје грехове признају и исповеде, а имају исто тако довољно духовне снаге, воље и одлучности да се духовно и морално поправе и постану бољи него што јесу. Другу групу грешника чине они људи, који греше, али своје грехове никада не признају, већ за сва зла и несреће у овом свету увек набују неког другог да окриве.

У свету постоји читав низ разних установа, које су људи основали са циљем да рђаве људе казне за њихове преступе и да их разним мерама присиле да се поправе. Христова црква, као божанска установа, битно се разликује од свих људских установа. То је једина установа у овоме свету, која настоји да реформише, поправи и препороди, не само рђаве људе, већ исто тако и оне, које ми називамо добрима. Христос је дошао у свет да спасе грешнике и ради њиховог спасења и живот Свој је дао. У ред тих грешника, ради којих је Христос умро на крсту, убрајају се не само они, који обијају наше банке, краду, лажу и убијају, већ и они чији се грехови не објављују у дневним листовима. Поправљати грешнике и изводити их на прави пут није никада био лак посао, а нарочито ако су у питању грешници, који своје грехове никада не признају. Лако је рећи једноме човеку, чије грехове цео свет зна и о њима јав-

но говори, да је он грешник, али је тешко рећи човеку, кога људско друштво непрестано слави и велича, да је и он грешник! Христос није имао тешкоћа да грешника, који признаје своје грехове и каје се, поправи и изведе на прави пут, али је увек наишао на велики отпор кад год је покушао да промени и поправи оне људе, који у читавоме свом животу никада нису признали да су ма шта грешно учинили.

Према Христовом учењу, скромност је највећа људска врлина, а гордост највећи људски грех. Христос је рекао својим ученицима: **Највећи међу вама нек вам буде слуга, јер сваки који се уздиже понизиће се, а који се понизи уздигнуће се“** (Матеј, 23:12). За гордог човека најтежа ствар на свету је да се понизи пред људима, призна своје грешке и покаје се. Горд човек хоће да буде прав, и увек прав, и ништа друго него прав. Уколико је један горд човек на већем положају, уколико га људско друштво више слави и велича, уколико је његова гордост јача, а изгледа на његово покајање све слабији. Да су поједини горди људи, којима је пало у део да у разним временима доносе важне и по људски род судбоносне одлуке, били у стању да после сваког свог греха изговоре ових неколико речи: „Жао ми је али ја сам погрешно“, у свету би данас било много мање зла и најтрагичније станице људске историје остале би неписане.

Свет у коме живимо има данас више проблема него што је икад имао. Очигледно је да се ти проблеми не могу решити кроз неки нови рат, јер у ратовима који се данас воде нема победника, већ једино побеђених; сви данашњи сукоби и обрачуни, међуљудски и међународни, то јасно потврђују. Према томе, данашње човечанство може решити своје проблеме само кроз један свеопшти препород. За тај препород потребни су нови хероји, који ће бити у стању да са више реалности,

објективности и самокритике оцењују свој лични рад и своје поступке. Такви хероји су нарочито потребни међу оним људима, који заузимају важна и одговорна места и положаје у људском друштву, и који својим одлукама одређују пут и правац којим човечанство треба да иде. Прави и истински народни лидери јесу они, који су у свако доба спремни да приме, не само аплаузе и честитања када све иде добро, већ исто тако и критике и терет одговорности када ствари окрену низбрдо. Ако хоћемо

да овај свет учинимо бољим, људска гордост мора уступити место људској скромности. То Христова црква, кроз непуних 2000 година свога постојања неуморно проповеда и свакако је крајње време да јој данашње „супер-цивилизовано“ људско друштво, у интересу свог опстанка, у овом њеном светом послу, пружи мало више помоћи и сарадње, него што је то досад био случај.

Прота Радиша Пурћ

ПРАВОСЛАВЉЕ У СВЕТУ

Српска православна епархија америчко - канадска

Приликом избора архијереја, крајем 1925. године, попуњена је и Епархија америчко-канадска. За првог епископа је изабран архимандрит Мардарије Ускоковић, чија је хиротонија била 25. априла 1926. године у Саборном београдском храму. Задатак новог епископа је био да окупи све Србе у Америци и Канади око матице — Српске цркве. Епископ Мардарије је затекао 35 организованих парохија и црквених општина, а основао је још 11 нових. Већ идуће године сазвао је I црквено-народни сабор, који је донео Устав Епархије америчко-канадске, у чијој је основи несрећни Рескрипт који је Аустро-Угарска, 1868. године, наметнула Српској православној цркви.

Свака црквено-школска општина и парохија, до оснивања Епархије, живела је својим сопственим животом. Свештенике је доводила из Старог краја, а отпуштала га када је она хтела. „Лакше би било створити свет из хаоса него ли епархију у Америци“, рекао је један блиски сарадник владике Мардарија. „Тешко је било време његовог епископовања. Неутривена стаза... Стадо несакупљено и на беспућу, а пастира врло мало... Први српски владика, носилац црквеног врховног ауторитета, дочекаан је у својој епархији, као неко, без кога се могло. Бојали су се окротног старешине и власти без икаквог разлога и повода; не чекајући да на делу виде свог духовног старешину,

неки су спремали завере против њега... Очекивали су да виде „деспота“ и наредбодавца, спремале су се замке и оштри отпор против „носиоца окрутне власти“, а пред њих је дошао еванђелски пастир и еванђелски слуга“.

У манастиру Светог Саве у Либертивилу (код Чикага) који је подигао и личним средствима, створио је духовни центар своје епархије. Иако врло слабог здравља, Владика је стално обилазио своје разбацано стадо, оснивао нове парохије и црквене школе, а са болесничке постеље, у којој је често бивао, писао је писма и архијерејске посланице.

Владика Мардарије је преминуо, у 46-ој години живота, 12. децембра 1935.

Упражњеном Епархијом је краће време администрирао патријарх Варнава, а више од две године епископ далматински Иринеј.

Три године доцније, 1938, Свети архијерејски сабор је изабрао за епископа америчко-канадског дотадашњег епископа мукачевско-прјашевског Дамаскина. Нови епископ америчко-канадски сазвао је одмах Сабор, допунио Устав и велику пажњу посветио верском васпитању омладине и црквеном благољепију. „Међутим, видећи да због једног дела свештеника и црквено-школских општина неће моћи да спроведе у дело свој програм, прелази — по сопственој жељи — на Епархију банатску. Умро је као митрополит загребачки 1969. године“.

Епископ банатски Висарион, протојереј Власта Томић, епископ браничевски Хризостом и новопосвећени епископ источноамерички и канадски Стеван (Ластавица), пред храмом Светог пророка Илије у Аликвили, 13. јула 1963. године.

Епископ др Дамаскин (Грданички) са свештенством у Чикагу 1938. године

На ванредном заседању Св. архијерејског сабора, 1939. године, за наследника владци Дамаскину, који је у Америци остао у најлепшој успомени, изабран је епископ моравички Дионисије. За његово време отворена је богословија у манастиру Св. Саве у Либертивилу, која није била дугог века. Епархија је вегетирала и живот се нормално одвијао у оним парохијама које су имале срећу да их воде вредни свештеници. Тако је дошло и до оснивања нових парохија. У овом времену тон је давало Свештеничко братство, нарочито када је на његовом челу стајао прота Власта Томић. Оно се заузимало за што чвршће везе са Мајком Црквом у Старом крају.

Владика Сава копа „први ашов“ земље, при копању темеља за нови српски православни храм у Колумбусу (Columbus, Ohio).

Оснивање трију нових епархија

С обзиром на указану потребу, Св. арх. сабор је 1963. године основао у САД и Канади три нове епархије: Источноамеричку и канадску, Средњезападноамеричку и Западноамеричку. Нове епархије имају своја заједничка тела а она се састају у одређено време. Највиша законодавна власт је Црквено-народни сабор и он се састаје сваке треће године.

Епархија источноамеричка и канадска

Приликом креирања нових епархија, у саставу Источноамеричке и канадске епархије ушле су 26 црквено-школске општине и парохије, 24 храма и 21 свештеник су били распоређени у неколико држава Америке и целе Канаде.

За првог епископа изабран је протојереј Стеван Ластавица, парох у Виндзору. За епископа су га хиротонисали у храму Св. пророка Илије у Аликвипи, 13. јула 1963. године, епископи браничевски Хризостом и банатски Висарион.

Привремено седиште новог Владике било је у Клеартону. Становао је у једној приватној кући, у црпачком крају, а непосредно пред своју прерану смрт се преселио опет у приватну кућу, у Кливланд.

„Границе Епархије су постојале”, каже др Недељко Гргуревић „жива Црква је постојала само у латентном стању и чекала свога делатеља.

И делатељ је изашао „на дело своје до вечера”. Понекад би кретао на пут попут светих апостола и пун Христове речи ишао у неизвесност. Део свештеника и народа одмах су му дали своју подршку. Други део је посматрао и чекао. И када су га видели са колико вере и љубави ради, примакоше се ближе, а неки кренуше да се прикључе његовим помоћницима. Један део остаде да посматра и даље”.

Владика Стефан је рукоположио 4 свештеничка кандидата, основао нову парохију у Лондону (Канада), осветио нове Цркве у Кливланду (1963), Банстауну (1964) и Хамилтону (1965), нове црквене школе у Кливланду, Банстауну и Хамилтону, нове парохијске домове у Кливланду, Банстауну, Хамилтону, Торонту и Нијагара Фолсу.

Измучен од браће-небраће, умро је владика Стефан 1966. године у Кливланду, а сахрањен на Српском гробљу у Аликвипи. Његов живот као архијереја био је раван мучеништву.

За време администрације упражњене Епархије, Савез кола српских сестара ове епархије купио је једно велико имање за дечији камп, испуњавајући жељу свога покојног Владике, и назвао га „Стефанеум”.

Наследником епископа Стефана постао је дотадашњи викарион епископ моравички Сава, који је овом Епархијом управљао десет година као епархијски архијереј и годину дана као администратор. „За то време много штошта се у њој променило. Као основно променили су се

односи на релацији Епархија-црквеношколска општина. У великој мери је задобијено раније пољуљано поверење. Народ почиње да схвата да је Епархија нешто потребно.

Однос епископ—свештеник је постао и близак и достојанствен. Епископ контактира врло често са свештеницима, а нарочито на братским састанцима на којима се претресају многа питања. Износе се проблеми и траже најбољи одговори на поједина питања.

Епископ Сава стално путује. На тај начин је стално са својом паством, а чести контакти много значе. Не само да одлази тамо где је добро, него још више тамо где није добро. Одлази и тамо где није било ничега, да би нешто створио”.

За време његовог архијерејства, основано је 10 нових парохија и обновљен рад у 2 парохије, основан је Мисионарски фонд (с обзиром да је Епархија још увек имала мисионарски карактер) из којег су исплаћиване редовне месечне помоћи новооснованим парохијама. Епархија је подељена на 4 архијерејска намесништва, рукоположено је 17 кандидата у свештенички чин и тако је број свештеника, од 27, порастао на 44. Посвећена је велика пажња зидању нових храмова, капела. парохијских домова, црквених дворана и школских зграда. „У оним местима где се није могла зидати црква, парохијски дом, сала и школа, куповане су зграде у којима су затечене просторије преуређиване за капелу, школу или салу”.

Освећене су нове цркве у Стилтону, Нијагара Фолсу, Питсбургу, Монровилу, Колумбусу, Монреалу (купљена), Ванкуверу (купљена), Петерсону (купљена) Винипегу (купљена) и нове капеле у Акрону, Лондону (Канада), Калгарију и Вашингтону, 5 нових парохијских домова, 9 црквених дворана.

Године 1969. Епархија је купила близу Кливланда, у Ричфилду, око 70 јутара земље, и ту је основан манастир нова Марча, уместо оног спљом угашеног од стране унијата историјског манастира Марче у Староме крају. Пет година доцније, купљена је зграда за Епископа у Едворту, близу Питсбурга, и ту је утврђено седиште Епархије.

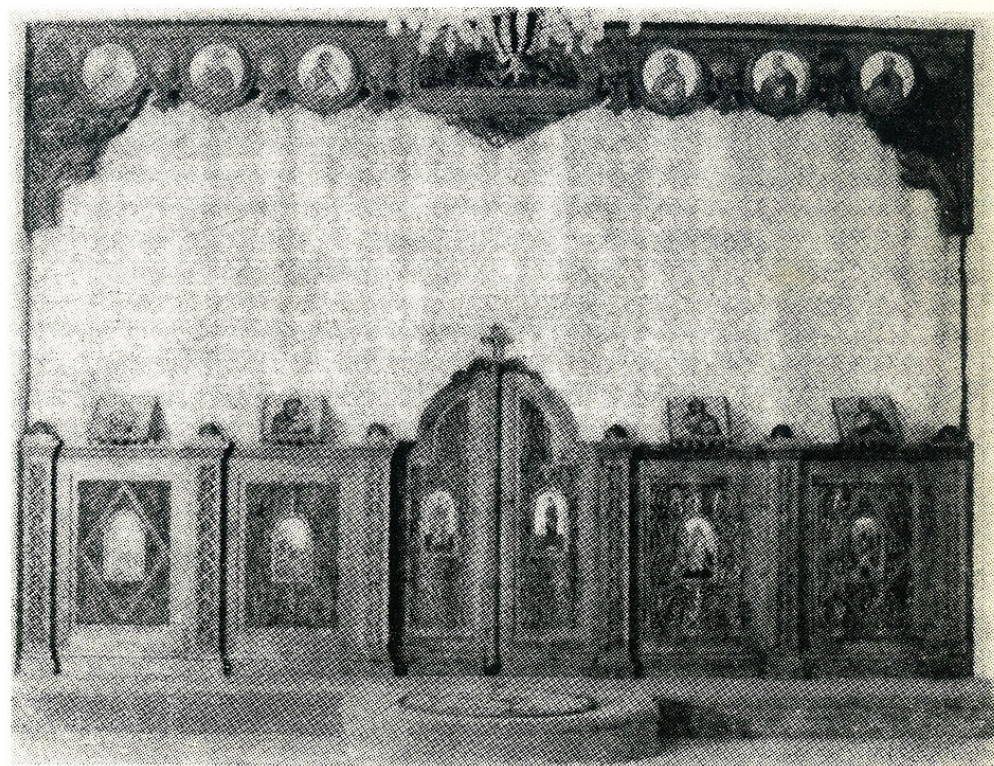
Владичански двор у Едворту (Edgeworth, Pa.) близу Питсбурга — седиште епархије.

Придворни храм Св. Никодима архиепископа српског, у Едворту. Попут најстаријих византијских храмова и овде иконостас не заклања олтарски простор од погледа верних — престо-не иконе на њему постављене су као целивајуће иконе, на ниској парапетној прегради са дверима у средини; када се олтарска завеса за време богослужења уклони, верници у храму могу пратити погледом и оне богослужбене радње које се у олтару обављају; на тај начин могу боље разумети богослужење, а тиме и активније учествовати у њему.

У исто време је посвећена пажња издавачкој делатности. Владика Сава је, 1968, покренуо месечни епархијски лист „Стазу православља“ и за уредника поставио вредног проту др Матеју Матејића, проф. универзитета. Данас је то лист целе Српске православне цркве у САД и Канади. Епархија је штампала Литургију св. Јована Златоустог и Молитвеник, у луксузном повезу, на енглеском језику, Празнично појање ол. Еп. Стефана (Ластавице), у редакцији проф. В. Илића, у два тома, Статије, музички Посни Триод и Пентикостар од проф. Бранка Цвејића и Споменицу поводом 750-годишњице самосталности СПЦ.

Огрешили бисмо се ако не бисмо поменули рад Савеза кола српских сестара и црквених хорова који по-

стоје у свима храмовима. Ту треба споменути и Клуб мајки и групе које негују наше народне игре, народну музику а нарочито тамбурице.

На заседању Св. арх. сабора 1977. године, епископ Сава је изабран за епископа шумадијског, а 1978. године је за његовог наследника дошао епископ Христофор.

За његово време подигнути су нови храмови у Кентону, Ст. Питерс-

бургу (Флорида), започет храм у Акрону, купљен црквени центар у Торонту и проширен манастирски конак у Марчи.

На предлог епископа Христофора, канадски део Епархије је од стране Св. арх. сабора, 1984, издвојен у самосталну Епархију канадску са седиштем у Торонту. За првог канадског епископа изабран је синђел Георгије (Бокић).

НАШИ ХРАМОВИ

Црква

УСПЕНИЈА БОГОРОДИЦЕ

у Лужницама

На петнаестом километру пута Крагујевац-Београд налази се лепо и пито-мо шумедијско село Лужнице. Главно насељавање и формирање села обављено је у првој половини 18. века, а завршено крајем 18. и почетком 19. века. То је време када су Срби стењали под, оковима турских насилника, који су видели да се ближи крај њиховој тиранији, па су хтели да излију и последњи гнев на бедну рају. Бес и свирепост османлијских крвника изазвали су први и други српски устанак, који ће донети васкрсење Србији — после петвековне Голоте српског народа.

Крајем прве и почетком друге половине 19. века почиње да се обраћа

пажња просветном и културном животу тадање Кнежевине Србије. Ово се нарочито могло опазити у подизању храмова и школа — првих српских просветних установа. Цркве у Влакчи, Чумићу, Трнави и Грбницама већ су високо гледале својим торњевима и позлаћеним крстовима.

Вихор просвете и културе обухватио је и село Лужнице, које има најбољи положај у околини. Школа је отворана по приватним кућама али цркве није било.

Парохију лужничку сачињавала су тада следећа села: Лужнице, Пајазитово, Церовац, Десимировоц, Манићи, Опорница и Мали Шењ.

Први свештеник лужничке парохије био је поп Станоје Поповић, родом из Лужница, који је морао ићи у манастир Драчу да служи и причешћује своје парохијане, јер цркве тада није било нигде у околини осим Старе цркве у Крагујевцу. Нарочито је ово било тешко и свештенику и народу о Божићу, Ускрсу и другим празницима јер је манастир Драча од Лужница удаљен 17 километара.

После смрти поп Станоја, лужничка парохија остаје без свештеника,

У име Лужничана Стеван Живановић оде књазу Милошу у Крагујевац и исприча му како је село остало без свештеника:

— Знаш ли, Господару, ону народну пословицу: „Триста — без попа ништа!“

На то ће књаз Милош рећи: „Има-те ли неко школовано баче?“

— Имамо, Господару, само једног дечка који је учио у Драчи три разреда основне школе.

— Онда га пошаљите мени а ја ћу се за даље постарати.

Једини младић са три разреда основне школе био је Никола Лазаревић. То је била једина писмена личност у оно време у Лужницама.

По наређењу књаза Милоша Никола буде упућен окружном проти у Крагујевац да га овај спреми за свештеника.

После проведених шест месеци код окружног проте Никола буде рукоположен и постављен за пароха лужничке парохије којој су припадала сва напред поменута села.

У овим селима поп Никола је морао да стигне да крсти, венча, опева, одржи парастос, да стигне и на бденија, а ако би се имало шта записати ишао је у манастир Драчу, јер су се још увек тамо налазили протоколи.

Све до 1860. године Лужничани су морали да иду у Драчу на богослужење и причешће, а од 1860. одлазили су у Чумић. Чумићани су готово увек прекоревали Лужничане — па су ови морали да им увек дају првенство. Ово их је натерало да и они почну да размишљају о подизању цркве у своме селу. И када им је поп Никола 1870. године предложио да граде цркву — Лужничани су то радо прихватили.

Наредне 1871. године, на црквеној гозби код Влакчанске цркве набу се Лужничани са Васом Анастасијевићем, мајстором Влакчанске цркве, позову га у Лужнице па се погоде са њим да им зида цркву за 530 дуката. Материјал, вуча и све друго што је било потребно пало је на терет Лужничана.

После ових преговора у Влакчи, житељи села Лужнице постали су још ватренији у својој намери. Зидање цркве био је предмет разговора у кући, на раду, свадби, сахрани, крштењу, слави и на свим другим сеоским светковинама.

Дошла је јесен 1873. године. Месеца септембра поп Никола Лазаревић, Теодор Славковић, предузимач Васа Анастасијевић и други вићенији Лужничани крену код среског начелника у Крагујевац, у намери да траже одобрење за подизање цркве. И 17. септембра добу инжењери из начелства у Лужнице и изаберу терен и

одреде темељ будуће цркве. Тога дана направљена је велика свечаност у Лужницама. Лука Цветковић заклао је вола на темељу цркве. Певало се и играло до пред саму ноћ. Прво коло повео је поп Никола а до њега се ухватио предузимач Васа, што је било бурно поздрављено од свих присутних Лужничана.

Тога дана учињени су велики прилози. Танасије Јанић поклони 300 кола камена, а Милоје Вељковић 100 кола. Изабран је грађевински одбор за зидање цркве и сакупљено је у износу 795 дуката и 20 гроша.

Изградња цркве је трајала 4 године. Није записано нигде, нити се у сећању народном задржало, како је протекло освећење цркве. Зна се само то да су у току подизања цркве приређене три гозбе, и да је од сваке гозбе остало око 300 дуката у корист цркве.

Црква је посвећена Успенију Пресвете Богородице.

Иконостас цркве у Лужницама је један од најлепших у Шумадији. Рађен је у уметничком дуборезу од познатог мајстора Нестора из Скопља. Иконостас је исплаћен из буџета црквене општине.

Теодор Славковић приложио је у своје време Св. престо и Св. еванђеље, а Василије Стевановић приложио је 1877. године крст од сребра у филиграну.

После првог светског рата купљено је ново „мало звоно“ од 114 кг. Њега су купили и поклонили цркви свечари св. Григорија, коју славу држе Слаковићи и још неке породице.

„Средње звоно“ од 150 кг. купили су свечари св. Николе.

„Велико звоно“ од 214 кг. купили су свечари св. Борба.

„Ратничко звоно“ од 300 кг. купљено је за спомен на изгинуле ратнике у ратовима од 1912—1918. г.

Црквени трпезари околу цркве у порти лужничкој изграђени су пре више од 100 година од стране разних породица, што је данас права реткост. Као такви стављени су под заштиту Завода за заштиту споменика културе.

Свештеници Лужничке цркве

Лужнице је, као ретко које село у Шумадији, дало Српској цркви велики број свештеника. Од формирања лужничке парохије па до данас у већини пароси лужнички су родом из Лужница, а изванредан је број службовао и у другим парохијама.

1. Први парох лужнички био је Станоје Поповић-Попадић, родом из Лужница. Умро је за време прве владавине кнеза Милоша.

2. Никола Лазаревић, родом из Лужница. Умро је 1894. године.

3. Данило Анђелковић, родом из Кијева код Баточине.

4. Новица Павловић, рођен 1860. у Лужницама. Службовао је прво у Лужницама, а затим у Јарушицама. Умро је 1941. године.

5. Илија Радивојевић, родом из Лужница. Службовао је најпре у Годачици (Гружа), а затим у Лужницама. Умро је 1927. године.

6. Драгослав-Драгиша Вељковић, рођен у Лужницама 1893. године. Био најпре парох у Чумићу, а затим у Лужницама. Умро је 1972. г.

7. Бошко Карић, рођен у Лужницама 1900. године. Био парох у Травни и Чумићу.

8. Милосав Живановић, рођен 1903. у Лужницама. Био је капелан свештенику Илији Радивојевићу у Лужницама, а затим парох кормански све до пензионисања.

9. Живота Аруновић, рођен у Лужницама 1905. године. Био је најпре вероучитељ, а затим парох у Браиловцу и Доњој Сабанти.

10. Трифун Божиновић, рођен у Лужницама 1906. године. Био је парох у Венчанима и Грошници. Умро је 1970. године.

11. Драгољуб Јовановић службовао је у Лужницама од 1961—1964. године.

12. Јевта Сокић од 1968—1975. године.

13. Милорад Вуловић од 1975—1983. године.

14. Тихомир Анђелковић од 1983. — (садањи парох лужнички).

(Из Летописа цркве лужничке)

(Мало стадо" (Лк. 12:32) пред Успенском црквом у Лужницама.
(Слика Лужничке цркве је на насловној страни овога броја)

ВЕЛИКИ ПОСТ

Господ наш Исус Христос почео је да учи народ када је навршио тридесет година. Пре тога је пошао светоме Јовану Крститељу — који је учио народ и крштавао га на обалама реке Јордана — тражећи од њега да га крсти.

Као што се сећате, свети Јован се бранио када га је Господ Исус молио да га крсти. Спаситељ је то учинио да покаже свима нама, својим примером, да је то једини пут којим почиње добар живот и којим потпуно дајемо сами себе Богу и од њега примамо његов благослов. То се, ето, догађа када се ми крштавамо.

После свога крштења, Спаситељ је отишао на једно усамљено место, на гору по више Јерусалима. Ту је остао четрдесет дана и четрдесет ноћи, без хране. Ту, у самоћи, Спаситељ је разговарао са својим Оцем. Међутим, дошао је сатана и покушао да га искушава нудећи му власт и славу; али сатана није успео у својим намерама и отишао је од Спаситеља.

О Исусовом кушању погледајте казивање у Еванђељу по Луки, глава 4:1—14.

Из овога казивања сваки од нас може нешто да научи. Јасно је свима да није лако ићи путем којим Бог жели да ми идемо за време нашег земаљског живота. Не можемо просто да упловимо у небеско царство. Морамо дуго и дуго да радимо и да се боримо против искушења.

Није лака ствар савладати искушења. Господ Исус Христос нам је показао да нам је за то потребно један посебан напор, једна нарочита вежба да бисмо то учинили. Та особита вежба је пост.

Пост је један период дисциплине. Покушајте да живите много мирније него што сте то навикли, тако ћете имати више времена да мислите и да се молитите. Покушајте да пажљиво испитате себе да ли занемарујете Божији закон, а да то чак нисте ни приметили. Покушајте да ускратите себи себичну жељу за узимањем одређене врсте хране. Ако сте увредили некога, замолите га за опроштај.

Да би нам помогла у овом напору, за успомену на пост Господа Исуса Христа, наша Црква је установила пост који се зове Велики пост. Пост траје четрдесет дана, од понедељка иза Сиропусне недеље до петка шесте седмице. У суботу шесте седмице имамо нарочити постан дан када се сећамо како је Господ Исус Христос васкрсао из мртвих свога пријатеља Лазара. Следећег дана, Цветне недеље, ми се сећамо тријумфалног уласка нашега Спаситеља у Јерусалим, неколико дана пре свога распећа.

Ова два посна дана су нека врста моста између Великог поста и шест дана Велике (Страсне)

недеље. Током Велике недеље сећамо се Христових страдања, његових патњи и његове смрти.

У току пет седмица Великог поста сећамо се неколико врло важних догађаја. То су:

1. Недеља православља-победа Православља,
2. Св. Григорије Палама,
3. Поклоњење часном Крсту,
4. Св. Јован Лествичник и
5. Св. Марија Египћанка.

Прва недеља поста се зове Недеља православља. Стотинама година раније, било је људи који нису имали иконе у црквама. Ови непријатељи икона задобили су византијског цара да буде на њиховој страни. Они скинуше доле иконе са црквених зидова и спалише их, а у затвор бацише оне људе који су желели да спасу своје иконе. Непријатељи икона нису схватили да иконе нису пагански идоли (као на пример валови идоли).

Јер, молећи се, на пример, пред иконом Господа Исуса Христа, православни верници се не моле дрвету или платну, већ Ономе ко је приказан на икони. Иконе нам помажу да мислимо на Господа. Управо, као што показујемо нашу љубав према Богу и нашу веру у црквеним песмама, речима молитава и у нашим акцијама, исто тако изражавамо нашу веру поштовањем начињених икона Господа Христа, његове Мајке и његових светих.

Љубитељи икона су на крају, после много жртава и патњи, доказали цару да су они били у праву. У једној великој литији, иконе су биле свечано враћене натраг и постављене у црквама. Сећајући се овога дана, ми имамо једну посебну службу коју зовемо Чин православља и она се врши Прве недеље поста у многим градовима широм целе Православне цркве.

Треће недеље поста клањамо се Часноме крсту. У суботу увече служи се свечано васкрсно бденије у току којег се Часни крст износи из олтара, од стране свештеника, и поставља се на средину храма. Сви верници долазе и клањају се Крсту и целивају га. Целе следеће седмице врши се поклоњење Часноме крсту. Наша Црква зна да пост представља напор и жели да нас ободри и оснажи. Зато нам показује Крст нашег Господа, дајући нам на тај начин посебан благослов.

Током поста, божанска литургија се не служи седмичним данима. Да би верници могли да приме Свето причешће, има једна посебна служба која се врши средом и петком сваке седмице. То је вечерње богослужење за време којег верници могу да приме Причешће, које је припремљено на претходној потпуној божанској литургији. Ово богослужење се зове Литургија пређеосвећених дарова.

Раније смо још рекли да се субота шесте седмице Ускршњег поста зове Субота св. праведног Лазара. Црквене песме овога дана посвећене су великој и чудесној победи над смрћу. Погледајте излагање догађаја Лазаревог васкрсења у вашој Библији: Јован, 11:1—4; 11—45.

Истота дана, пре вечерња, почињемо да слави-
мо улазак Господа нашега Исуса Христа у Јеру-
салим. У нашим храмовима, и око њих у литији
коју зовемо Врбица, држимо палмове или врбове
гранчице, које цветају у ово доба године. У неким
православним црквама народ стоји са упаљеним
свећама и гранчицама. Са радошћу поздрављамо
улазак Господа у његов град, у исти град у коме
ће он, кроз неколико дана, на тако суров начин
пострадати.

Из епархијског летописа

ОСВЕЋЕН КАМЕН-ТЕМЕЉАЦ
НОВЕ ЦРКВЕ
ХРИСТОВОГ ВАСКРСЕЊА
НА БУДУЋЕМ КРАГУЈЕВАЧКОМ
ГРОБЉУ „БОЗМАН”

Скоро целог лета прати нас неснос-
на врућина, жег, припека и овори-
на. Земља се од суше распкула, тра-
ва сасушила, асфалт омекшао а жед-
ни дрвореди оборили лишће надолу.
Кише нема, па нема. У низу летњих
дана, климатски гледано, недеља 18.
август, Претпразништво Преображе-
ња Христовог, није се ничим разли-
ковало од претходних. Али за нас —
за нашу епархију и црквену општину
крагујевачку — она је била посебан
дан, дан радости и историјски дан.
Ове недеље и овога дана, после 105
година, после више од једнога века,
у овоме граду освећен је камен-теме-
љац за цркву Христовог васкрсења на
Новом крагујевачком гробљу.

**Побожни Крагујевчани окупљају се на
Бозману, пред почетак чина освећења
камена-темеља будуће цркве Христо-
вог васкрсења.**

Тота дана, у Саборној цркви, Ста-
рој цркви и цркви Светих мироносица
на Градском гробљу, одслужене су
Свете литургије са почетком у 8
часова. У Саборном храму је служе-
на архијерејска Литургија. Око 9,30
часова испред Саборне и Старе црк-
ве пристигло је једанаест градских
аутобуса да превезу вернике до ме-
ста Бозман, где ће се осветити камен
темељац будућег храма. Када је ова
импозантна колона од једанаест ауто-
буса, а било је атомобила, кренула
кроз град, неупућени су са чуђењем
посматрали куда се ова колона ауто-
буса креће.

Брзо стигосмо до места освеће-
ња. Испуни се и оживе огроман про-
стор од присутног народа. Цео про-
стор будућег гробља је градилиште:
ровови, стазе са грубим тупаником,
гомиле земље... Штрче започети зи-
дови пратећих објеката, покрај њих
грађевински материјал: шљунак, пе-
сак и друго. Али све ово као да нико-
ме не смета. Ноге газе по неравнина-
ма, шкрипи тупаник, диже се прашина...
Сви журимо ка месту где ће
бити подигнута црква Васкрсења.
Место распознајемо по столу, који је
за ову прилику уређен, а на коме су:
Свето еванђеље, крст, свећњаци, ка-
мен темељац, и све што је потребно
за чин освећења.

Задатак који треба урадити:

Испишите имена свих људи или догађаја из
Еванђеља којих се сећате у недељама пре и за вре-
ме Великог поста.

Можете обележити разним бојама период пре
поста, четрдесет дана Ускршњег поста и Цветну
недељу — Недељу уласка Господа Исуса Христа
у Јерусалим.

Око 10 часова долази Његово Прео-
свештенство епископ Сава — радосно
дочекан од свештенства, ђаконства
и многобројног народа, литијски до-
праћен до места освећења, уз певање
победничке и вечнорадосне песме:
„Христос воскрес...”

Освећење камена-темеља извр-
шио је Његово Преосвештенство епи-
скоп Сава, уз асистенцију 15 протоје-
реја, протонамесника, јереја и два
ђакона, а уз складно и лепо певање
октета свештеничког хора Епархије
шумадијске „Свети Сава”.

Цео чин освећења извршен је на
српском језику па је праћен
са великом пажњом. То није било
тешко приметити; цео простор буду-
ћег гробља је огроман, али у овом
тренутку сав се народ, као рој пчела
око матице, окупио око свога Архи-
јереја. А како и не би кад на своме
језику слуша узвишене молитве: „За
вишњи мир; за мир свега света...
за Архијереја, свештенство, ђакон-
ство за сав клир и народ; за род
наш... да Господ покори под ноге
његове свакога непријатеља и про-
тивника; за овај град, за сваки град,
крај и за оне који са вером живе у
њима; за благо поднебље, изобиље
земаљских плодова и мирна времена;
за оне који плове, путују, болују,
страдају, за заробљене...”

Речи молитве Епископа: — „Да Господ погледа на ово изабрано место и да га благослови небеским благословом; да благослови добру намеру својих служитеља; да благослови почетак зидања ове грађевине и да у славу Свога имена срећно започне и успешно, без икакве сметње, доврши силом, дејством и благодаћу Пресветога Духа” — слушане су са великом пажњом.

Затреперише наша срца и када чусмо како се наш Епископ између осталог моли: „Пошљи, Госпode, благодат Пресветога Духа на ову воду, и својим небеским благословом благослови је, очисти и освети, даруј јој благодат и благослов, којим је Јордан благословен, и моћ да чисти сваку нечистоту, да лечи сваку болест и невољу и да прогони зле духове и све њихове насртаје и лукавства...”

Овом светом водом осветио је наш Епископ место будућег храма и његов камен темељац. Овом светом водом на крају покропио је и све нас, па и ми понесосмо са собом благодат кућама — благодат (божију милост) која се даје при оваквим свечаним приликама које, као што видимо, нису тако честе, јер само ми, Крагујевчани, чекасмо на овај тренутак цео један век!

И тек што је кроз нас прострујала претходна духовна сила, а ево још јаче, рекло би се снажније: „Госпode Боже наш, Ти си изволео да оснујеш себи цркву на овоме месту и на овоме положеном и у Твоје име благословеном камену; прими милостиво Твоје дарове од Твојих дарова, који Ти се приносе ради подизања храма за Твоје прослављање; узврати мноштвом Твојих небеских и земаљских добара, дарујући телесно здравље и духовно спасење свима који помажу подизање и довршење ове цркве”. Затим је прочитана Повеља о оснивању храма, која ће бити узидана у темеље ове цркве.

По прочитаној Повељи и завршеном чину освећења, епископ Сава се обратио окупљеном народу и између осталог рекао:

— На наш највећи празник, Ускрс, који је „празник над празницима” читамо и певамо један стих „Ово је дан кога створи Господ, радујмо се и веселимо се”. Свака недеља је мали Ускрс па је зато и дан овај, дан радости и веселја. А како се не бисмо радовали, кад дочекасмо и доживесмо, захваљујући надлежнима и вашој дарежљивости и прилозима, да се данас у Крагујевцу, после 105 година, по први пут освећује камен-темељац једне нове цркве, цркве Васкрсења Христовог овде, на Бозману.

„Госпode, Ти си изволео да оснујеш себи цркву на овоме месту и на овоме камену, положеном и благословеном у Твоје име...”

Епископ
шумадијски
др Сава
полаже камен-
темељац нове
крагујевачке
цркве Васкрсења.

**ЈА САМ ВАСКРСЕЊЕ И ЖИВОТ,
КО У МЕНЕ ВЕРУЈЕ
АКО И УМРЕ ЖИВЕЋЕ!”**

говори Господ наш (Јн. 11:25).

У стара времена све су цркве подизане на гробљима и поред гробова. И на овоме месту поновиће се историја, и ми ћемо се овде заједно са стајати са нашим покојницима. По нашем православном учењу нема разлике између цркава на гробљима и ван њих. Бог ће и овде исто тако становати као и у другим црквама...

Молили смо се данас, да Господ помогне да се сагради овај храм, јер „ако Господ не сазида дом узалуд ће се трудити градитељи” (Пс. 126:1). На свима нама је да помогнемо да се ово започето и богоугодно дело заврши, јер ће се сада показати „ко је вера”, и ја се надам да се ми нећемо постидети ни пред Богом ни пред историјом.

Вас — који сте се окупили на данашњи дан, да са нама принесете заједничке молитве за срећан почетак изградње будућег храма на овоме месту — све вас нека Господ благослови

и поживи да у што скорије време дочекамо и његово освећење.”

По завршеном говору октет је громко отпевао ускршње песме, које се разлегаху по бозманској равници ка Крагујевцу, као велико хвала онима који помогоше ово богоугодно дело а не могоше доћи, као и онима који нити помогоше нити добоше, али који ће то, надамо се, још учинити.

Читав сат народ је прилазио да целива икону Васкрсења и био, од стране Епископа, кропљен освећеном водом.

Дај Боже да нас овај и овакав полет не напусти, како бисмо већ у идучој години могли да будемо сведоци и учесници освећења новоподигнутог храма.

„Творче и створитељу свега, Боже убрзај Твојим благословом, и Својом силом брзо заврши дело наших руку, започето у Твоју славу, јер си Ти једини свемоћан и волиш човека” (Тропар полагања темеља).

Протонамесник
Драгиша С. Јевтић

Упокојили се у Господу

† ДРАГИША КОЈИЋ протојереј-ставрофор

Дана 1. јула 1985. године упокојио се у Господу протојереј-ставрофор Драгиша Којић, пенз. парох крагујевачки и дугогодишњи старешина Старе цркве у Крагујевцу.

Сахрана је обављена 3. јула на Варошком гробљу у Крагујевцу.

Опело над покојним протом Којићем извршили су двојица епископа: надлежни шумадијски Сава и жички Стефан, уз саслужење 32 свештеника и 2 ђакана.

У име Епархије шумадијске и Српске цркве од покојног проте Драгише опростио се епископ Сава, изневши његове велике заслуге за Цркву којој је верно и одано служио целог свог живота. Као такав примио је сва одликовања од Цркве, узимајући највиши положај који свештеник може да достигне: архијерејски заменик и члан Патријаршијског управног одбора.

У име свештенства од проте Којића опростио се протојереј Драгослав М. Степковић, старешина Старе цркве и архијерејски намесник крагујевачки.

Покојни прота Драгиша Којић је рођен 1911. године у Закути (срез гужански), где је и завршио основно образовање. Гимназију је завршио у Крагујевцу, шесторазредну богословију у Сремским Карловцима, а Богословски факултет у Београду.

Службу Богу и Роду прота Драгиша је започео у родној Закути, у којој је провео време од 193—1939. године, када прелази у Рамаћу. У

Рамаћи службује до 1943. године, када бива премештен за пароха крагујевачког при Старој цркви.

После смрти проте Софронија Петровића прима дужност старешине Старе цркве и на тој дужности остао је до свога пензионисања 1982. године.

Свуда где је службовао прота Драгиша је служио за пример. Горео је од љубави према Богу и своме народу, јер му је Црква била изнад свега. Целог свог живота приносио је свештеничке трудове Господу и тако је млађима остао пример како се служи Богу, Цркви и својим парохијанима.

Братство Старе цркве, у знак захвалности и поштовања према своме старешини и врлом свештенику, одслужило је 40 заупокојених Литургија за покој његове душе, а уз присуство протиних оданих парохијана.

Нека му је вечан помен и блажен покој у Царству Оца и Сина и Духа Светога. Амин.

† МОНАХИЊА АГАТИЈА

Дана 12. марта 1985. године у својој 46. години живота, после Свете тајне исповести и причешћа, преминула је у манастиру Вољавчи (код Страгара) монахиња Агатија Борђевић, сестра манастира Каленића.

Сахрана је обављена 13. марта у манастиру Јошаници. На опелу је чинодејствовало 9 свештеника и 2 ђакана, уз учешће монахиња из манастира Каленића, Драче, Грнчарице и Ралетинца, рођака и већег броја верника из Светозарева и околине.

Од монахиње Агатије, у име свих присутних, опростио се протојереј Милорад Милошевић, пенз. парох јагодински.

Покојна монахиња Агатија, пре моношења Радунка Борђевић рођена је 1939. године у богомољној породици, од оца Живадина и мајке Љубице, у селу Јасеници — општина Житорабе (Еп. нишка).

Васпитана од малих ногу у православној души, Радунка се врло рано определила за монашки подвиг са жељом да тако најбоље послужи своме Господу. И у цвету своје младости 1961. године, заједно са својом сестром, долази у манастир Каленић. Кроз три године (1964) Радунка прима монашки постриг од тадашњег епископа шумадијског Валеријана, добивши монашко име Агатија.

У манастиру Каленићу Агатија остаје пет година, а затим прелази у манастир Вољавчу (код Страгара) на негу и лечење. Као тежи срчани болесник у Вољавчи проводи нешто више од три године где је и уснула у Господу 12. марта 1985. године.

Нека је блажен покој монахињи Агатији и вечан јој помен у Небеском царству.

Нове књиге у издању „Каленића“

1. Византијско богословље од протојереја др Јована Мајендорфа. Књига је у меком повезу и има 288 страна. Цена је 700,00 динара.

2. Псалтир (друго издање), превео са грчког др Емилијан Чарнић; књига у тврдом повезу, на 227 страна. Цена је 800,00 динара.

3. Минеј за месец мај; књига у тврдом повезу, на 530 страна. Цена је 2.400,00 динара.

4. Има Бога — бака није лагала од Милоша Весина, дипл. теолога; књига у меком повезу, на 80 страна. Цена је 150,00 динара.

Издавач: „Каленић“ — издавачка установа Шумадијске епархије, Улица маршала Тита 67, 34000 Крагујевац.

Каленић ГОДИНА VII
41 (5/1985)

издаје Српска православна епархија шумадијска.

Изради шест пута годишње.

Уређује одбор. Главни и одговорни уредник:

Драгослав Степковић

Уредништво и администрација:

„Каленић“, Маршала Тита 67,
34000 Крагујевац
Телефон: 034/326-42

Текући рачун: „Каленић“
издавачка установа Епархије
шумадијске. Број жиро-рачуна
61700-620-16-80691-14-62-00684-1

Број девизног рачуна: 12-62-25641-1
Југобанка — Крагујевац

Штампа: РО „Сава Мухић“,
Земун, Маршала Тита 46—48

Тираж: 12.000 примерака

Цена: 40,00 динара примерак

Годишња претплата 240,00.— д. а за
иностранство: 12 ам. долара